

una família antroponímica ben comprovada: d'altra banda també és probable que hi intervingui *Amerius*, ètomon eponímic d'*Amer*, el gran monestir d'aquesta comarca.

3) Afegim-hi, provisionalment, *Sancta Mera*, que trobo en un doc. de 1091 relatiu a Bellcaire de Balaguer i al *Pedris* (allí prop) (*Cart. de Tavèrnoles*, p. 102.7). «Turre de *Mera*», en un doc. de 1087 relatiu a St. Martí Sarroca (Penedès, Arx. Sols.).

Can *Meret*, a Terradelles (agre. a Vilademuls, Giro-¹⁰nès, XLV, 9).

SANT MUÇ, ermita i lloc d'aplecs en el Vallès, prop de Bna. < Ll. MUCIUS.

Veg. el que n'he dit a l'art. *Muç*.

SANT OISME

Llogaret de la Noguera, en la Conca de Meià, uns 25 km. Nord de Balaguer, agre. al mun. de Fontllonga (també escrit, arbitràriament, *St. Hoisme*), i s'ha conegut amb el nom de *La Baronia de Sant Oisme*; oït «*La baronia*» a Ager (Casac. 1920), «*Sant Hoisme o la Baronia*» (Porcioles, No. *Folkl. de la Vall d'Ager*,²⁵ p. 14). Segons GGC, p. 281, el 1831 era del senyoriu de N. Solies, amb 45 hab., més tard 72 hab. amb 23 cases i s'hi veuen ruïnes de fortificacions; Madoz (XII, 221): *San Oisme* o *Sanhoisme*.

MENCIÓ ANT. 1359: *Sentoima* (imprès *Sentomia*,³⁰ CoDoACA XII, 79), citat entremig dels pobles de la Conca, entre *La Cluba* i *Robió*.

ETIM. Del NP grecollatí ONESĪMUS, que era usual en la Cat. romana: cognomen en 2 inscs. paganes de Tarragona, junt amb el femení *Onesima* en una altra³⁵ (AIEC VIII, 372). Com que prové de *ὄνησιμος* 'útil, profitós, benèfic', adje. d'ús general en grec clàssic, els nostres devien pronunciar-lo amb *í*, segons la pronúncia hel·lenística de la *η*; i després sofrí dissimilació de la primera nasal, d'on la base *ODĪSIMU, que ha passat⁴⁰ normalment a *Oisme*. D'aquest nom era probablement el d'un aranès «*Sancius Onezmi*», ciutadà de Vilac (imprès *Omezmi*), que votà en el plesbicit de 1313 per retornar a la sobirania catalana la vall, usurpada pels francesos (Reglà, *Lucha por Aran S. XIV*, p. 422);⁴⁵ aquí deu estar en genitiu patronímic en lloc de *-ezmus*.

Sant Ou, V. *Ou*

SANT SERNI

Poble agregat al municipi de Gavet, al Pallars Jussà, Conca de Tremp.

HOMÒNIMS. *Sant Serni de Tavèrnoles*, abadia benedictina del terme d'Anserall, d'origen probablement visigòtic. I algun altre.

ETIM. Prové del NP llatí SATURNINUS (Schulze, 467), per conducte del fr. ant. *Saernin* > *Sèrni*, com explica el *DECat* II, 747a8; III, 107b32. J. F. C.

SANT TELM

Nom de diverses ermites, o esglesietes; i de paratges on n'hi havia hagut.

Ermita dalt del cap de la Costa Brava, immediat al SE. de St. Feliu de Guíxols. Oït allí *santèlm*, 1927 etc. Cf. les descripcions de Botet (GGC), Agustí Calvet (*St. Feliu de la C. Brava*) etc.

Placeta de *santèlm*, dins la ciutat de Vinaròs (xxviii, 63).

A Eivissa, vora la Vila, a. 1539: «se digué missa cantada a *Sant Elm*» (Macabich, *Crònica de Sta. Maria la Mayor*, p. 17).

Sovint hom ha segmentat *Sant Elm*, com ho fa Macabich en l'ed. (no sabem si ja el ms.), però en tot cas és anàlisi errònia: la *t* pertany al nom del sant, o nom de fonts, no és la *-t* de *sant*. És nom que des d'antic s'ha aplicat a coses i homes de mar: recordem el meteor «*foc de Sant Tèlm*». Tots tres llocs citats són damunt la mar; i modernament segueix essent nom predilecte de les famílies pescadores i marineres de la vila de Blanes: *Tèlm*, que generalment pronuncien *tèlm* (i alguns, *tèmmə*, per efecte d'un esforç per articular el difícil *-elm* final): *L'Idilli d'en Temme*, narració de Joaquim Ruyra.

La forma primitiva fou, però, ANTHELM, pertot; l'aparellament amb *Sant* fou causa que al començament es pronuncies contret per haplogogia (*Sant-ant-*), i alguns després entengueren que era amb *-t* i altres que era *Sant Elm*; però és clar que *elm* 'casc' no hauria estat base adequada per a tal nom de persona. Era NP de formació germànica ben clara (compost de les febles arrels AND- i HELM): *Anthelm* es registra allí (Först., 103) com nom d'un bisbe † 765 i de poetes germànics en llatí.

Nom datat allí des del S. IX etc. I sens dubte la terra catalana fou un dels focus màxims de l'expansió d'aquest nom entre la gent de mar mediterrània, en els anys del nostre imperi naval: entre nosaltres ja es mostra arrelat en el S. XIII, en la figura del gran escriptor Antelm Turmeda; en el nom del qual és un cas d'ignorància substituir-lo per *Anselmo*; nom aquest, de tradició només italiana, que entre nosaltres no fou usat fins a data recent: ha estat per culpa de la semblança de *c* i *t*, que alguns cregueren llegir *Anselm*, amb una absurda *c*, en mss. de les obres de Turmeda (incompreensible que encara s'aferrin a l'error alguns editors d'aquell il·lustre incomprens).⁵⁰

⁵⁰ *Santa*, V. S- (misc. moss.) *Santa Cirga* i *Santa Ponça*, V. vol. I, 251-252 *Santa Galdana*, V. vol. I, 253

Santa Engràcia, veg. s. v. *Gràcia*, vol. IV, 374b55-58; per a la dels Banys d'Arles i per a *Santa Grata*, veg. art. *Senterada*, infra.

Santa Illa, V. *La Santella*

De *Santa Linya* no en tractarem ací, sinó en article propi, després dels noms de *Santa*, que no ho és en realitat el nom d'aquest poble.